

An aerial photograph showing a wide landscape. A road runs vertically through the center. To the left and right of the road are large, flat, brownish-green areas, possibly wetlands or agricultural fields. In the foreground, there are several clusters of tall, dark green coniferous trees. A small pond is visible in the bottom left corner. The sky is filled with large, grey, overcast clouds.

**Hvidbog for Natura 2000-handleplan
N67 Borris Hede
3. planperiode 2022-2027
Offentlig høring januar – marts 2024**

Indledning

Hvidbogen indeholder de høringssvar som kommunerne har modtaget efter den offentlige høring af Natura 2000-handleplaner for tredje planperiode 2022 – 2027.

Tabellerne indeholder høringssvar, navn på indsender, samt planmyndighedernes kommentarer og eventuelle oplæg til ændringer af udkast til handleplanen, forud for den endelige vedtagelse.

Der er indkommet 5 høringssvar:

1. Miljøstyrelsen
2. Vestjysk
3. DOF Vestjylland
4. DN Ringkøbing-Skjern
5. Forsvarets Ejendomsstyrelse

Alle høringssvar vedlægges som bilag.

Titel: Hvidbog for Natura 2000-handleplan
N67 Borris Hede

Udgiver: Herning Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune

År: 2024

Forsidefoto: Michael Sand

Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelle hørings svar Natura 2000-handleplan N67

Nr.	Navn	Bemærkning	Kommentar
1.	Miljøstyrelsen	<p>Indsatser med frivillig gennemførelse</p> <p>Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land.</p> <p>og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.</p> <p>Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.</p> <p>Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.</p>	<p><i>”Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej.”</i> er tilføjet til Handleplanens afsnit 7.</p>
2.	Miljøstyrelsen	<p>Henvisning til love og de lovmæssige bindinger</p> <p>Miljøstyrelsen bemærker, at de to første afsnit i 2.1 Den lovgivningsmæssige ramme bør erstattes af følgende (skove skrevet ud):</p> <p>Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:</p> <p>miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)</p> <p>naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022)</p> <p>bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016).</p>	<p>Afsnit 2.1 er tilrettet i overensstemmelse med Miljøstyrelsens bemærkning.</p>

Nr.	Navn	Bemærkning	Kommentar
3.	Miljøstyrelsen	<p>Benævnelse af handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere</p> <p>Da samtlige skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer med skovhabitatnatur i området er ejet af Forsvaret, skal passager af handleplanen tilrettes, så det ikke fremgår, at Miljøstyrelsen er medudgiver på handleplanen.</p>	<p>Handleplanen er tilrettet Miljøstyrelsens bemærkning.</p>
4.	Miljøstyrelsen	<p>Behov for indsatser</p> <p>Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at der skal anvendes et interval i forhold til indsats for antal levesteder i god-høj naturtilstand for hjejle, så det er muligt at vurdere, om indsatsen er fyldestgørende i forhold til kravet om, at 75 % af levestederne for hjejle skal være af tilstrækkelige kvalitet som levested.</p>	<p>Det er kommunernes opfattelse, at der er tale om en fejl i Natura 2000-planens områdespecifikke retningslinjer, hvori der nævnes, at tilstanden for hjejle sikres, således at de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet. Der er <u>ingen</u> kortlagte levesteder for hjejlen i N67 for Borris Hede i MiljøGIS. I henhold til NOVANA overvågningen er antallet af ynglende hjejler i Danmark faldet fra 2 par i både 2005 og 2007 til 0 par i alle årene 2015-21 (P<0,05).</p> <p>Kilde: novana.au.dk</p> <p>Der er derimod kortlagt i alt fire levesteder for tinksmed i Natura 2000-området i MiljøGIS. Alle fire levesteder er beliggende inden for Forsvarets arealer, hvorfor kommunerne ingen indsats har herfor.</p>

Nr.	Navn	Bemærkning	Kommentar
5.	Miljøstyrelsen	<p>Andre bemærkninger</p> <p>Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i handleplanens kolofon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Årstal i kolofon bør ændres til 2024 • Der mangler henvisning til copyright af baggrundskort til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur • Herning Kommune er ikke angivet som udgiver • Miljøstyrelsen skal slettes som udgiver <p>Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles paradigme for handleplaner, hvor både kommuner og Miljøstyrelsen er handleplanmyndighed.</p> <p>Da Miljøstyrelsen ikke er handleplanmyndighed i dette område, er der en del afsnit, hvor teksten bør tilrettes.</p> <p>Derudover gør Miljøstyrelsen opmærksom på, at der i handleplanen er en tabel 4, men ingen tabel 3.</p>	<p>Den endelige Natura 2000-handleplan er tilrettet i forhold til Miljøstyrelsens nævnte bemærkninger.</p>
6.	Vestjysk	<p>Lodsejerinddragelse</p> <p>Fra landbrugets side mener vi, at der generelt stadig mangler lodsejerinddragelse i denne proces. Vi mener, man kan opnå langt større implementering af plejetiltag, hvis der tidlig i processen er en dialog med de berørte lodsejere. Mange af de beskrevne tiltag skal ske på specifikke områder. Det er vigtigt, at lodsejerne informeres om dette. Mange af de private lodsejere er ikke vidende om, at der er plejebehov på deres matrikler. Som det ses i de fleste handleplaner leverer landbruget stort på naturplejen.</p>	<p>Det er et krav, at den enkelte lodsejer ikke kan se i Natura 2000-handleplanen om pågældendes arealer er omfattet af en indsats. Ofte er der angivet et antal ha, men i de fleste tilfælde er det ikke på forhånd planlagt præcist hvilke arealer, der vil indgå i en indsats. Det vil først fremgå i forbindelse med planlægning og udførelse af de konkrete indsatser.</p> <p>Lodsejere og landbruget vil indgå i planlægning af konkrete indsatser, der omfatter landbrugsarealer.</p> <p>Kommentaren giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>

Nr.	Navn	Bemærkning	Kommentar
7.	Vestjysk	<p>Udtagning af kulstofholdige lavbundslande</p> <p>I hovedparten af handleplanerne er der kommet en ny indsats: Udtagning af kulstofholdige lavbundslande, hvis formål er sammenbinding af naturtyper, øget robusthed og mere naturlig dynamik.</p> <p>Der er angivet rigtig mange ha til denne indsats i de enkelte planer. I skriver selv, at det er et teoretisk udtagningspotentiale af områder, der ligger i eller i tilknytning til Natura2000 områderne, og som vurderes at have en positiv indvirkning på Natura2000 området.</p> <p>Vi mener, at antallet af ha er misvisende, fordi:</p> <p>Antallet af ha er ikke rensset for udpegninger, hvor udtagning ikke kan lade sig gøre pga. bebyggelse, står under vand, er for små til udtagning eller at der af andre årsager ikke kan udtages via udtagningsordningen.</p> <p>At der er medtaget kulstofholdige lavbundslande i tilknytning til Natura2000 områderne. Vi mener det er problematisk, hvis man på den måde inddrager arealer der ligger udenfor Natura2000 udpegningen, for at knytte habitatnaturområder sammen. Det skal sikres, at der ikke etableres ny natur, hvor der findes et husdyrhold som kan blive negativt påvirket af ny natur. Det er derfor nødvendigt, at der ved en evt. udtagning sikres via konsekvensberegninger, at husdyrbrug ikke påvirkes af en ny habitatnatur. Antallet af ha er angivet efter teksturkortene fra 2014. Vi ved, at AU har udgivet nye teksturkort, der viser helt andre tal for de kulstofholdige lavbundsarealer. Derved kan tallene i sig selv være forældet om kort tid. Der er ikke nævnt i handleplanerne hvilken effekt udtagning af de kulstofholdige lande vil have ud over at det er en positiv virkning på Natura2000 området. Der mangler en præcisering af den positive virkning. Beskyttelsen er jo hængt op på habitatnatur og -arter.</p> <p>Vi mener, at opgørelsen af ha bør gennemgås endnu engang, og rettes til, så der således kun angives areal for kulstofholdige lavbundsarealer beliggende i Natura2000 området, og som er rensset for udpegninger, hvor det ikke kan lade sig gøre at udtage arealerne via udtagningsordningen. Samt tage forbehold for en kommende ændring i udpegningen.</p>	<p>Der er i handleplanen for N67 Borris Hede lagt op til udtagning af op til 10 ha kulstofholdige lavbundslande i Natura 2000-området (i Herning Kommune).</p> <p>Det nye tørvekort som Aarhus Universitet har udarbejdet er ikke offentliggjort endnu, hvorfor det har været nødvendigt at tage udgangspunkt i Tørv2014-kortet. Uanset hvilket kort der tages udgangspunkt i, vil det skulle suppleres med analyseprøver for at få et retvisende billede af de konkrete forhold. Der er i antallet af ha kulstofrig lavbundsland vurderet de sammenhængende arealer i Tørv2014-kortet som ligger i tilknytning til Natura 2000-områderne.</p> <p>Effekten af udtagning af kulstofrige lande og hævnning af grundvandsstanden er en reduktion i CO₂-udledningen samt en reduktion i næringsstofudledningen til Ringkøbing Fjord. Den konkrete effekt kan først estimeres på baggrund af konkrete projektforslag. Dertil kommer den positive virkning, det vil have på Natura 2000-området.</p> <p>I forhold til påvirkning af husdyrbrug er det i Vejledningen til Vand- og Klimaprojekter og i Husdyrvejledningen beskrevet:</p> <p><i>Ammoniakfølsom natur i lavbundsprojekter For søer, moser og lignende, heder, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der er dannet på et areal, efter at der på arealet er etableret et projekt, som er etableret efter aftale med en</i></p>

Nr.	Navn	Bemærkning	Kommentar
			<p><i>offentlig myndighed eller offentlig forvaltningsenhed, og som omfatter udtagning af kulstofrige lavbundsjord med mindst 6 pct. organisk kulstofindhold, gælder naturbeskyttelseslovens § 3 ikke for tilstandsændringer som følge af ammoniak deposition fra husdyrbrug. Kilde: mst.dk</i></p> <p>Kommentaren giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>
8.	Vestjysk	<p>Kortbilag</p> <p>Der mangler generelt oversigtskort over, hvor der ønskes en indsats. Spil nu med åbne kort over for de berørte lodsejere. Hvis landbruget skal være med til at levere, bør lodsejerne vide, at der er et indsatsbehov på deres jorde.</p> <p>Vi lægger stor vægt på at plejen også fremadrettet er baseret på frivillige aftaler. Vi ønsker, at vi i fællesskab med kommunerne kan komme frem til nogle gode aftaler, som også vil være attraktive for lodsejere at gå med i. Dette er alfa og omega i forhold til succes. Vi ser frem til samarbejdet i fremtiden - også i Natura2000 områderne.</p>	<p>Det er et krav, at den enkelte lodsejer ikke kan se i Natura 2000-handleplanen om pågældendes arealer er omfattet af en indsats. Ofte er der angivet et antal ha, men i de fleste tilfælde er det ikke på forhånd planlagt præcist hvilke arealer der vil indgå i et projekt. Det vil først fremgå i forbindelse med planlægning og udførelse af den konkrete indsats.</p> <p>Kommentaren giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>
9.	DOF-Vestjylland	<p>Kommunerne har ingen indsatser haft i sidste periode. Det er ikke muligt for DOF-Vestjylland at vurdere, om der kunne have været behov for indsatser, da placering og størrelse af de private og kommunale arealer ikke fremgår af handleplanen.</p>	<p>Kommunerne tilføjer kort med angivelse af statslige arealer i handleplanen. Kommunerne ejer ingen arealer inden for Natura 2000-området. De resterende arealer, der ikke er markeret, er således private arealer.</p>
10.	DOF-Vestjylland	<p>Kommentarer til "Behov for indsatser"</p> <p>Ingen bemærkninger, da der ikke er nogen indsats fra kommunerne på de kommunale/private arealer i perioden. På Statens/Forsvarets arealer varetages naturplejen og driften i perioden af Forsvaret.</p> <p>Det er ikke muligt for DOF-Vestjylland, at vurdere om der kan være behov for indsatser, da placering og størrelse af de private og kommunale arealer ikke fremgår af handleplanen.</p>	<p>Kommunerne har forventede indsatser vedr. etablering af pleje på lysåbne arealer på op til 5 ha samt udtagning af kulstofholdige lavbundsjord på op til 10 ha.</p> <p>Se i øvrigt kommunernes kommentar i punkt 9.</p>

Nr.	Navn	Bemærkning	Kommentar
11.	DOF-Vestjylland	<p>Kommentarer til handleplanen</p> <p>DOF-Vestjylland mener, at det er en kvalitetsforringelse af Handleplanen, at det på oversigtskortet over Borris Hede ikke fremgår, hvad der er statslige arealer, kommunale arealer og private arealer.</p>	Se kommunernes kommentar i punkt 9.
12.	DOF-Vestjylland	<p>På side 8 skriver kommunerne, at såfremt der ikke kan opnås frivillige aftaler om en bestemt drift for at opnå målene i N2000 planen, skal kommunerne påbyde en bestemt drift. DOF-Vestjylland skal opfordre kommunerne til, hvis et påbud ikke efterleves af lodsejeren at udføre plejen på de private arealer for at opnå målene i N2000 planen.</p>	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.
13.	DN-Ringkøbing-Skjern	<p>Egentlig ingen bemærkninger, da de fleste tiltag varetages af Forsvaret/staten.</p> <p>Det bør fremgå af et kortbilag hvor der er behov for indsats m.h.t. pleje af lysåbne arealer, udtag af kulstofholdige lavbundsjord og hvor der er behov for bekæmpelse af invasive arter – i hvert fald hvis man ønsker at få brugbare høringssvar!</p>	<p>Det er et krav, at den enkelte lodsejer ikke kan se i Natura 2000-handleplanen om pågældendes arealer er omfattet af en indsats. Ofte er der angivet et antal ha, men i de fleste tilfælde er det ikke på forhånd planlagt præcist hvilke arealer der vil indgå i et projekt. Det vil først fremgå i forbindelse med planlægning og udførelse af den konkrete indsats.</p> <p>Kommentaren giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>

2. Hørings svar der er relevante for Herning Kommune

Nr.	Navn og adresse	Bemærkning	Kommentar
14.	Miljøstyrelsen	Behov for indsatser Miljøstyrelsen bemærker, at planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen: - Rydning af invasive arter (er beliggende i Herning Kommune)	Der er en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning på et privat areal i Herning Kommune på 0,9 ha. Der er tilføjet en indsats herfor i Tabel 2 i handleplanen.
15.	Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen	Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen ejer areal inden for Natura 2000-området, hvorved Ejendomsstyrelsen har en interesse som høringspart i specifikke indsatser angående forbedring af hydrologi omkring arealet betegnet Borris Hede/Skydeterræn. Således kan Ejendomsstyrelsen vurdere en eventuel påvirkning af terrænet i forhold til de uddannelsesmæssige krav inden for Forsvarets brug af området. Derudover har Forsvarets Ejendomsstyrelse ingen kommentarer til overstående handleplan.	Kommentaren giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.

3. Hørings svar der er relevante for Ringkøbing-Skjern Kommune

Nr.	Navn og adresse	Bemærkning	Kommentar
16.	DN-Ringkøbing-Skjern	Kommunen anfører i skemaet side 11, at der årligt afholdes 2-3 møder i Grønt Råd, når der er noget at orientere om. Det er faktisk forkert, eller der har åbenbart ikke været noget at orientere om, da der ikke er afholdt møder i GR i en længere periode.	Det er besluttet i Grønt Råd, at møderne ikke bare skal være orienteringsmøder, men at møderne i stedet skal bruges til drøftelse af emner, som enten kommunen eller medlemmerne ønsker at drøfte. Der afholdes ca. to årlige møder i Grønt Råd. Kommunen tilretter handleplanen, således at der fremgår, der afholdes 1-2 årlige møder i Grønt Råd.
17.	DOF-Vestjylland	DOF-Vestjylland ser frem til 2-3 årlige møder i Grønt Råd.	Se ovenstående kommentar.

Ringkøbing-Skjern Kommune
Herning Kommune

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2024 - 7480
Den 28. februar 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Borris Hede område nr. N67

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger
- Benævnelse af handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere
- Behov for indsatser
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger

Miljøstyrelsen bemærker, at de to første afsnit i 2.1 Den lovgivningsmæssige ramme bør erstattes af følgende (skove skrevet ud):

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:

- miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)
- naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022)

- *bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016)*

Benævnelse af handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere

Kommunerne er handleplanmyndighed for den lysåbne natur og ikke-fredskovsarealer. Forsvaret planlægger som offentlig lodsejer for egne arealer, og disse arealer indgår derfor ikke i selve Natura 2000-handleplanen. Natura 2000-handleplanens bilag 1 indeholder et resume over offentlige lodsejeres forvaltningsplaner.

Da samtlige skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer med skovhabitatnatur i området er ejet af Forsvaret, skal passager af handleplanen tilrettes, så det ikke fremgår, at Miljøstyrelsen er medudgiver på handleplanen.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at der skal anvendes et interval i forhold til indsats for antal levesteder i god-høj naturtilstand for hjejle, så det er muligt at vurdere, om indsatsen er fyldestgørende i forhold til kravet om, at 75 % af levestederne for hjejle skal være af tilstrækkelige kvalitet som levested.

Miljøstyrelsen bemærker, at planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- Rydning af invasive arter (er beliggende i Herning Kommune)

Indsatser fordelt på aktør

Miljøstyrelsen skal bemærke, at miljømålslovens § 46 a indeholder krav om, at den kommunale handleplan indeholder en oversigt over fordeling af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøministeriet og offentlige lodsejere. Oversigten skal sikre gennemskuelse i tilfælde, hvor der er flere aktører, således at det kan vurderes, hvordan Natura 2000-planens indsatsprogram samlet set planlægges realiseret.

Styrelsen kan konstatere, at forslaget til Natura 2000-handleplan ikke indeholder oplysning om fordelingen af indsatsen mellem de berørte kommuner og mangler en begrundelse herfor. Oversigten bør derfor udbygges, enten ved at forslaget til handleplan suppleres med en begrundelse for, at fordelingen er udeladt, eller ved at den aftalte opgavefordeling mellem de berørte kommuner tydeliggøres.

Miljøstyrelsen går ud fra, at det af den endelige handleplan tydeligt vil fremgå, hvem der løfter hvilken indsats.

Andre bemærkninger

Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i handleplanens kolofon:

- Årstal i kolofon bør ændres til 2024
- Der mangler henvisning til copyright af baggrundskort til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur
- Herning Kommune er ikke angivet som udgiver
- Miljøstyrelsen skal slettes som udgiver

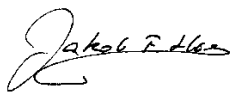
Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles paradigme for handleplaner, hvor både kommuner og Miljøstyrelsen er handleplanmyndighed.

Da Miljøstyrelsen ikke er handleplanmyndighed i dette område, er der en del afsnit, hvor teksten bør tilrettes.

Derudover gør Miljøstyrelsen opmærksom på, at der i handleplanen er en tabel 4, men ingen tabel 3.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Ringkøbing-Skjern Kommune
Land, By og Kultur
Smed Sørensens Vej 1
6950 Ringkøbing
land.by.kultur@rksk.dk

Dato: 28. februar 2024

Vedr.: Høringssvar til høring af Natura 2000-handleplaner 2022-2027 fra vestjysk

Vestjysk har valgt at indgive et samlet høringssvar til de 9 forslag til Natura2000 handleplaner 2022-2027 der helt eller delvis er beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Det drejer sig om:

Natura 2000 område nr.	Navn
64	Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede
66	Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
67	Borris Hede
68	Skjern Å
69	Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen
71	Kimmelkær Landkanal
72	Husby Sø og Nørresø
73	Lønborg Hede
74	Husby Klit

Det er valgt ikke at kommentere på den enkelte plan, men komme med nogle overordnede kommentarer til planerne.

Lodsejerinddragelse

Fra landbrugets side mener vi, at der generelt stadig mangler lodsejerinddragelse i denne proces. Vi mener, man kan opnå langt større implementering af plejetiltag, hvis der tidlig i processen er en dialog med de berørte lodsejere. Mange af de beskrevne tiltag skal ske på specifikke områder. Det er vigtigt, at lodsejerne informeres om dette. Mange af de private lodsejere er ikke vidende om, at der er plejebehov på deres matrikler. Som det ses i de fleste handleplaner leverer landbruget stort på naturplejen. F.eks. i Natura2000 området Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen er der lavet slæt- og afgræsningsaftaler på godt 1.200 ha og i Natura2000 området Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord er der indgået slæt- og afgræsningsaftaler på godt 800 ha. Det beviser, at der velvillighed hos lodsejerne.

Vi kunne ønske, at kommunerne var mere opsøgende så indsætserne ikke kun gennemføres af lodsejerne.

Udtagning af kulstofholdige lavbundslande

I hovedparten af handleplanerne er der kommet en ny indsats: Udtagning af kulstofholdige lavbundslande, hvis formål er sammenbinding af naturtyper, øget robusthed og mere naturlig dynamik.

Der er angivet rigtig mange ha til denne indsats i de enkelte planer. I skriver selv, at det er et teoretisk udtagningspotentiale af områder, der ligger i eller i tilknytning til Natura2000 områderne, og som vurderes at have en positiv indvirkning på Natura2000 området.

Vi mener, at antallet af ha er misvisende, fordi:

- Antallet af ha er ikke rensset for udpegninger, hvor udtagning ikke kan lade sig gøre pga. bebyggelse, står under vand, er for små til udtagning eller at der af andre årsager ikke kan udtages via udtagningsordningen.
- At der er medtaget kulstofholdige lavbundslande i tilknytning til Natura2000 områderne. Vi mener det er problematisk, hvis man på den måde inddrager arealer der ligger udenfor Natura2000 udpegningen, for at knytte habitatnaturområder sammen. Det skal sikres, at der ikke etableres ny natur, hvor der findes et husdyrhold som kan blive negativ påvirket af ny natur. Det er derfor nødvendigt, at der ved en evt. udtagning sikres via konsekvensberegninger, at husdyrbrug ikke påvirkes af en ny habitatnatur.
- Antallet af ha er angivet efter teksturkortene fra 2014. Vi ved, at AU har udgivet nye teksturkort, der viser helt andre tal for de kulstofholdige lavbundsarealer. Derved kan tallene i sig selv være forældet om kort tid.
- Der er ikke nævnt i handleplanerne hvilken effekt udtagning af de kulstofholdige lande vil have ud over at det er en positiv virkning på Natura2000 området. Der mangler en præcisering af den positive virkning. Beskyttelsen er jo hængt op på habitatnatur og -arter.

Vi mener, at opgørelsen af ha bør gennemgås endnu engang, og rettes til, så der således kun angives areal for kulstofholdige lavbundsarealer beliggende i Natura2000 området, og som er rensset for udpegninger, hvor det ikke kan lade sig gøre at udtage arealerne via udtagningsordningen. Samt tage forbehold for en kommende ændring i udpegningen.

Kortbilag

Der mangler generelt oversigtskort over, hvor der ønskes en indsats. Spil nu med åbne kort over for de berørte lodsejere. Hvis landbruget skal være med til at levere, bør lodsejerne vide, at der er et indsatsbehov på deres lande.

Vi lægger stor vægt på at plejen også fremadrettet er baseret på frivillige aftaler. Vi ønsker, at vi i fællesskab med kommunerne kan komme frem til nogle gode aftaler, som også vil være attraktive for lodsejere at gå med i. Dette er alfa og omega i

forhold til succes. Vi ser frem til samarbejdet i fremtiden - også i Natura2000 områderne.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Rikke Ilsøe Mogensen', written in a cursive style.

Med venlig hilsen
vestjysk

Rikke Ilsøe Mogensen
Natur- og Miljørådgiver

Til
Ringkøbing-Skjern Kommune
Smed Sørensens Vej 1
6950 Ringkøbing
Mailadresse: land.by.kultur@rksk.dk

februar 2024

DOF-Vestjyllands høringssvar til Ringkøbing- Skjern Kommunes Natura 2000 Handleplan Borris Hede 2022 – 2027 for N67, H60, F37

Nedenstående høringssvar omhandler alene de arealer i handleplanen, som ligger i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Gennemførelse af Natura 2000 handleplan fra sidste periode

Kommunerne har ingen indsatser haft i sidste periode.

Det er ikke muligt for DOF-Vestjylland at vurdere, om der kunne have været behov for indsatser, da placering og størrelse af de private og kommunale arealer ikke fremgår af handleplanen.

Kommentarer til "Behov for indsatser"

Ingen bemærkninger, da der ikke er nogen indsats fra kommunerne på de kommunale/ private arealer i perioden. På Statens/Forsvarets arealer varetages naturplejen og driften i perioden af Forsvaret.

Det er ikke muligt for DOF-Vestjylland, at vurdere om der kan være behov for indsatser, da placering og størrelse af de private og kommunale arealer ikke fremgår af handleplanen.

Kommentarer til handleplanen

DOF-Vestjylland mener, at det er en kvalitetsforringelse af Handleplanen, at det på oversigtskortet over Borris Hede ikke fremgår, hvad der er statslige arealer, kommunale arealer og private arealer.

På side 8 skriver kommunerne, at såfremt der ikke kan opnås frivillige aftaler om en bestemt drift for at opnå målene i N 2000 planen, skal kommunerne påbyde en bestemt drift.

DOF-Vestjylland skal opfordrer kommunerne til, hvis et påbud ikke efterleves af lodsejeren at udføre plejen på de private arealer for at opnå målene i N 2000 planen.

DOF-Vestjylland ser frem til 2 – 3 årlige møder i Grønt Råd.

På vegne af DOF-Vestjylland
Marianne Linnemann

11/2/2024

Høringssvar Natura 2000-handleplaner 2022 – 2027, Borris Hede

N 2000 område nr. 67, Habitatområde H 60, Fuglebeskyttelsesområde F 37

Egentlig ingen bemærkninger, da de fleste tiltag varetages af Forsvaret/staten.

Vedr. 4. Behov for indsatser

Det bør fremgå af et kortbilag hvor der er behov for indsats m.h.t. pleje af lysåbne arealer, udtag af kulstofholdige lavbundsjord og hvor der er behov for bekæmpelse af invasive arter – i hvert fald hvis man ønsker at få brugbare høringssvar!

7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Kommunen anfører i skemaet side 11, at der årligt afholdes 2-3 møder i Grønt Råd, når der er noget at orientere om. Det er faktisk forkert, eller der har åbenbart ikke været noget at orientere om, da der ikke er afholdt møder i GR i en længere periode.

Tage Madsen
DN Ringkøbing Skjern

Til: Herning Kommune

Høringssvar på Natura 2000-handleplan N67 Borris Hede

Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen ejer areal inden for Natura 2000-området, hvorved Ejendomsstyrelsen har en interesse som høringsspart i specifikke indsatser angående forbedring af hydrologi omkring arealet betegnet Borris Hede/Skydeterræn.

Således kan Ejendomsstyrelsen vurdere en eventuel påvirkning af terrænet i forhold til de uddannelsesmæssige krav inden for Forsvarets brug af området.

Derudover har Forsvarets Ejendomsstyrelse ingen kommentarer til overstående handleplan.

Dato: 16. februar 2024

Enhed: [Adressatkode]

Sagsbeh.: [Adressatkode]

Sagsnr.: [Sagsnr.]

Dok.nr.: [Dokumentnr.]

Bilag: Ingen

Forsvarsministeriets
Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Tlf.: +45 7281 3000

Fax: +45 7281 3005

E-mail: fes@mil.dk

www.forsvaret.dk/fes

EAN: 5798000201286

CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:

Tlf.: +45 7281 3138

E-mail: fes-nps13@mil.dk

Med venlig hilsen

Jane Fuglsang Bech
chefkonsulent
Chef for Natur- og Plansektionen